

Osman Türkay'ın “Uyurgezer” Şiirini Necip Fazıl Kısakürek'in “Çan Sesi” Şiiriyle Okumak

Reading “Uyurgezer” Poem of Osman Türkay with “Çan Sesi”
Poem of Necip Fazıl Kısakürek

Öğr. Gör. Dr. Can ŞEN*

Özet

“Uyurgezer” Kıbrıslı şair Osman Türkay'ın 1969'da yayımlanan ikinci kitabı Uyurgezer'de yer alan ve kitaba adını veren şiiridir. Bir karşılaştırmalı edebiyat incelemesi olan bu makalede Türkay'ın Londra'da yazdığı bu şiir ile Necip Fazıl Kısakürek'in 1925'te yazdığı ve Paris'teki yaşamının yansımalarından olan “Çan Sesi” şiiri birlikte ele alınacaktır. İki şiir arasındaki benzeşen noktalar/unsurlar tespit edilmeye çalışılacak ve bu benzerliklerden yola çıkılarak bu iki şiirin oluşumunu etkileyen benzer sebepler irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: Osman Türkay, “Uyurgezer”, Necip Fazıl Kısakürek, “Çan Sesi”, karşılaştırmalı edebiyat, Türk şiiri, Kıbrıs Türk şiiri.

Abstract

“Uyurgezer” is poet that takes place in Uyurgezer which is second book of Cypriot poet Osman Türkay, published in 1969 and gives its name to book. In this article which is a comparative literature review, it would be approached together to Türkay's this poem written in London and Necip Fazıl Kısakürek's “Çan Sesi” poem that is written in 1925 and reflects his life in Paris. It would be tried to specify similar points / elements between two poems and from these similarities, similar reasons which affect the formation of these two poems would be examined.

Keywords: Osman Türkay, “Uyurgezer”, Necip Fazıl Kısakürek, “Çan Sesi”, comparative literature, Turkish poetry, Cypriot Turkish poetry.

---

*Bartın Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, cansen@bartin.edu.tr.

Kıbrıslı şair Osman Türkay 16 Şubat 1927'de Girne'ye bağlı Kazafana/Ozanköy'de doğmuştur. İlk şiirini on dört yaşında yazan Türkay lise eğitimini 1946'da tamamladıktan sonra 1946-1951 yılları arasında Kıbrıs'taki *Hürsöz* gazetesinde çalışmıştır. 1951 yılında üniversite eğitimi için para biriktirmek amacıyla Türkiye'ye gelen Türkay, Adana ve Erzurum'da tercümanlık yapmıştır. 1953'te Londra'ya giden Türkay burada 1955'te Gazetecilik, 1958'de Felsefe bölümlerinden mezun olmuştur. Felsefe eğitimini tamamlamasının ardından Kıbrıs'a dönen Türkay, *Bozkurt* gazetesinde çalışmıştır. Bu esnada ilk şiir kitabı olan *7 Tell'i*'yi 1959'da yayımlamıştır. Bu kitabından itibaren "uzay"ı ve "uzay çağı"nı bir tema olarak şiirlerinde işlemeden dolayı adı "Uzay Çağı Ozanı" ve "Uzay Çağı Mistiği" şeklinde anılmaya başlanmıştır. Türkay 1961'de yeniden Londra'ya gitmiş ve ömrünün sonuna kadar burada yaşamıştır. Türkiye'deki *Varlık*, *Türk Dili*, *Yeditepe* gibi dergiler ile dünyanın çeşitli yerlerindeki dergilerde şiir ve yazıları yayımlanmıştır. Şiirleri pek çok dile çevrilen Türkay'ın *Uyurgezer*, *Beethoven'de Aydınlığa Uyanmak*, *Evrenin Düşünde Gezgin*, *Kıyamet Günü Gözlemcileri* gibi kitapları Türkiye'de yayımlanırken İngilizce yazdığı ya da İngilizceye kendisinin çevirdiği şiirleri İngiltere'de ve çeşitli ülkelerde neşredilmiştir. Uluslararası şiir dernekleri tarafından pek çok ödüle layık görülen Türkay, 1988 ve 1990'da Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilmiştir. 2000 yılında yaşının ilerlemesi sebebiyle hastalanan ve memleket hasreti çeken Türkay, bu yılın sonunda Bakanlar Kurulu kararıyla KKTC'ye getirilmiş ve tedavi masrafları devlet tarafından karşılanmıştır. Bu rağmen Girne'de tedavi gördüğü hastanede 22 Ocak 2001 sabahı vefât etmiştir (Öznur ve Özdoğanoglu 2003: 16-27).

Bir karşılaştırmalı edebiyat incelemesi olan bu makalemizde Osman Türkay'ın 1969'da yayımlanan şiir kitabı *Uyurgezer*'de yer alan ve kitaba adını veren "Uyurgezer" şiirini Necip Fazıl Kısakürek'in "Çan Sesi" şiiriyle birlikte değerlendirmeye çalışacağız.

Karşılaştırmalı edebiyat incelemelerinde "(...) farklı zamanlarda yaşamış iki yazarda aynı konuyu keşfetmiş olmak, bir çeşit iz sürme sonucu ortaya çıkarmak, bir başarı sayılabilir. Ama asıl beklenti, söz konusu araştırmacının karşılaştıracığı eserlerde o yazarların, ortak konuyu ya da motifleri 'nasıl' işlediklerini belirlemesidir. (...)" (Aytaç 1997: 74). Bu noktada Fransız ekolü bir yazarın bir başka yazar üzerindeki etkisine odaklanırken Amerikan ekolü ise bundan ziyade aynı temayı işleyen yazarların ortak veya farklı noktalarına değinir (Mirzaeisaidabad 2018: 302). Biz de bu bağlamda Osman Türkay'ın şiirinde Necip Fazıl'dan bir etkilenme aramak yerine¹ "Uyurgezer"deki Necip Fazıl'ın şiiriyle ben-

¹ Bununla birlikte çeşitli Türk şairlerinin Türk dünyası şairlerini etkiledikleri de bilinen bir gerçektir. Örnek olarak Mehmet Âkif Ersoy, Nâzım Hikmet ve Garip akımı şairlerinin Türk dünyasına

zeşen noktaları ortaya koymaya çalışacağız. Osman Türkay'ın şiir dünyasının kaynakları üzerine yapılan çalışmalarda Ahmet Hâşim, Yahyâ Kemâl Beyatlı, Nâzım Hikmet, Melih Cevdet Anday gibi şairlerin Türkay üzerindeki etkisinden bahsedilmiş (Memmedova 2010: 60) fakat Necip Fazıl'ın şaire bu şekilde bir etkisinin olup olmadığı üzerinde durulmamıştır. Türk şiirini kapsamlı bir şekilde okuyup inceleyen Türkay'ın Necip Fazıl'ı okumaması oldukça düşük bir ihtimaldir. Bununla birlikte "Çan Sesi" ile "Uyurgezer" arasındaki ortaya koyacağımız benzerliklere rağmen bizi Türkay'ın doğrudan ondan etkilendiği sonucuna götürecektir somut bir bilgi de yoktur. Bu sebeple iki şiiri benzerlikleri açısından değerlendirecek ve bu benzerlikleri doğuran etkenleri tespit etmeye çalışacağız.

"Uyurgezer"i "Çan Sesi"yle Birlikte Okuma Denemesi

Osman Türkay'ın 1969'da yayımlanan ikinci kitabı *Uyurgezer*'deki şiirler şairin 1961'de ikinci kez gittiği Londra'da yazılmıştır. Kitaptaki şiirleri, şairin kâinat hakkındaki görüşleriyle birlikte, inceleyeceğimiz "Uyurgezer" şiirinde ya da "Aldıran Yok Mu Artık Zamana" ve "Britanya Müzesinden İzlenimler" şiirlerinde olduğu gibi yabancı bir gurbet diyarının izlenimleri de şekillendirmiştir (Fikrâtqızı 2010: 86-88). Bu noktada "Uyurgezer" ile "Çan Sesi" arasındaki ilk ortaklık yabancı bir ülkenin atmosferini aksettirmeleri olarak karşımıza çıkar. Zira "Çan Sesi" şiiri Necip Fazıl'ın Paris dönemi şiirlerindedir. 1921 yılında Darülfünun Felsefe bölümüne giren Necip Fazıl, 1924'te devlet bursuyla Felsefe tahsili için Paris'e gönderilmiştir. Fakat Paris'te düzenli bir öğrencilik sergileyememiş ve bohem bir hayat yaşamıştır. Bunun üzerine 1925'te İstanbul'a geri dönmüştür (Okay 2014: 17). 1925 tarihli "Çan Sesi" yabancı bir diyarın izlerini taşımaktadır:

*"Odamda yanan mumu üfledi bir çan sesi.
Gözlerim halka halka gördü bu uçan sesi.
Önümden bir hız geçti, aktı ateşten izler;
Açıldı kıvrım kıvrım toprak altı dehlizler.
Şimşekler yanıp söndü, şimşekler sönüp yandı;
Derindeki sarnıçta durgun sular uyandı.
Sağa sola sallanıp, dan, dan, dan, çaldı çanlar;
Durmadan çaldı çanlar, durmadan çaldı çanlar,
Sular ürperdi, eşya ürperdi, tunç ürperdi;*

---

etkileri hakkında bakınız: (Akgün 2017: 2389-2413; Anar 2009: 17-18, 295-330; Şen 2016: 87-107).

Çanlar, kocaman çanlar, korkunç korkunç ürperdi.

Gördüm ki, adım adım, gölge gölge keşişler,

Ebedî karanlığın mahzenine inmişler...” (Kısakürek 2014: 121)

Şiirin tamamında yer alan “çan” ve “çan sesi” Hıristiyan medeniyetine ait unsurlardır. “Çan” ve onunla birlikte oluşan imajlar yabancı bir ülke ve yabancı bir medeniyet algısı oluşturmaktadır (Gariper 2005: 544). Üçer mısralık on iki bentten oluşan “Uyurgezer”in ise başından itibaren “taşıkların uğultusu”yla, “doklar”la, “baca külahları”yla tıpkı “Çan Sesi”nde olduğu gibi yabancı bir atmosfer karşımıza çıkmaktadır:

“Kesilir sokaklarda taşıkların uğultusu

Susar doklardaki uzak vinçler de,

Baca külahları ve hortlaklar yürür damlarda

Yansır yalnızlığı aynalara

Zaman diyebileceğimiz kadınsı bir yüz

Yıldızlar düştükçe kaldırımlara

Uyku düşlerde ölmekse soluk soluğa

Bir martı kanadında, uzayan bir boşlukta

Ölmüş demektir bu saatlerde bildiğimiz dünya” (Türkay 2018: 5)

Şiirin ilk mısraında sokaklardaki taşıt seslerinin kesildiğinin ifâde edilmesi ve ikinci bendin “Yıldızlar düştükçe kaldırımlara” şeklindeki son mısraı Necip Fazıl’ın yine ilk dönem şiirlerinden olan “Kaldırımlar”ı hatırlatmaktadır. Bu noktada “Kaldırımlar”, “Çan Sesi” ve “Uyurgezer” şiirleri arasında şairlerin psikolojilerinden açısından bir ortaklık görmek mümkündür:

Kaldırımlar şiiri, yalnızlık duygusuna eşlik eden korkunun dile getirilmesiyle başlar. Karanlıkla beraber ortaya çıkan ve âdeta onunla ayrı düşünölmeleri neredeyse imkânsız olan kavramların hayâl, devler, cin gibi birkaçı bu şiirde de görülür. Sokakta ‘kimse-siz yürüyen’ insanın korkusu, sadece ‘karanlık sokakta’ yalnız oluştundan değildir. Onun korkusu, bir bakıma hakikatle yüz yüze gelmekten ürken, çekinen insanın korkusudur (...)” (Kaplan 2005: 203).

Bu üç şiirde de şairler yalnızdır ve bu şiirlerde Ramazan Kaplan’ın da vurguladığı gibi şairlerin kendileriyle, hakikatle yüzleşmelerinden kaynaklanan bir çekingenlik/tedirginlik söz konusudur.

"Çan Sesi"nde sesin şairin odasındaki mumu üfleyerek söndürmesinden; Osman Türkay'ın şiirinde ise sokaklarda taşıt seslerinin kesilmesinden, hortlakların ortaya çıkmasından ve şairin bu saatlerde dünyanın ölmüş gibi olduğunu ifâde etmesinden her iki şiirde de vaktin gece olduğu anlaşılır. İki şiirde de zaman olarak gecenin seçilmesinin sebebi olağanüstü unsurlara yer vererek bir korku atmosferi oluşturma isteğidir. Gün ışığının açık seçikliği içerisinde bunu gerçekleştirmek mümkün değildir. Bu yüzden zaman olarak gece seçilmiştir. Bunun yanı sıra Osman Türkay'ın poetikasında "uyurgezer"liğin önemli bir yeri vardır. İncelediğimiz şiirine ve bu şiirin yer aldığı kitaba isim olan bu kavram onun ruh hâlini anlamak için önemli bir ipucudur (Bilgin Topçu 2016: 242). Kendisiyle yapılmış bir söyleşide söylediği "(...) çağdaş filozof Ernst Cassirer'in dediği gibi ben şuna inanmaktayım: Ozan bir uyurgezerdir. Onu bu durumundan uyandırmak, yaratıcılık dünyasını yıkmak demektir" (Öznur ve Özdoğanoglu 2003: 113) şeklindeki sözleri bu kavrama verdiği önemi göstermektedir. Şair Evrenin *Düşünde Gezgin* kitabının "Amerika" şiirinde ise "*Ben yine düş-gezgini: Evrenin düşünde gezgin/ Uyur-gezerim, düşer-giderim, bir zincirde*" (Öznur ve Özdoğanoglu 2003: 176) mısralarıyla kendisini "uyurgezer" olarak tavsif etmiştir. Bu kavram bağlamında şairin zaman olarak geceye önem verdiği de anlaşılmalıdır. Çünkü "uyurgezer"lik uykuyla, dolayısıyla geceyle bağlantılıdır.

"Uyurgezer"ın devamında vaktin gece yarısı olduğu açıkça belirtilmiştir:

"Dan! Dan!. Dan!.. Bir ses böler geceyi, sessizliği

Vurdukça geceyarısını Big Ben

Yaşadığım dağ-dağ olmuş kentın doruklarından

Birden uyanır ruhum ve koşar pencerelere

Camlarda buz tutmuş yabansı cisimler:

Donuk gözler, isfenksler, mumyalar, hiyeroglifler" (Türkay 2018: 5-6).

"Uyurgezer"ın "Çan Sesi"yle en çok benzeşen kısmı dördüncü bendidir. "*Dan! Dan!. Dan!.. Bir ses böler geceyi, sessizliği/ Vurdukça geceyarısını Big Ben*" mısraları Necip Fazıl'ın şiirindeki "*Sağa sola sallanıp, dan, dan, dan, çaldı çanlar;/ Durmadan çaldı çanlar, durmadan çaldı çanlar*" mısralarıyla büyük ölçüde benzeşmektedir ki bu durum Osman Türkay'ın "Çan Sesi"nden etkilenmiş olabileceğini düşündürmektedir. Bunun yanında Necip Fazıl'ın şiirinde çan sesinin mumu üflemesiyle birlikte oluşan olağanüstü durumlar ve korku "Uyurgezer"ın dördüncü bendinde Londra'daki ünlü saat kulesi Big Ben'in gece yarısını vurmasıyla ortaya çıkmaktadır. İki şiirde de korkuyu doğuran unsur Türk-İslâm medeniyetine yabancıdır. "Çan Sesi"nde bir kiliseden gelen çan sesi, "Uyurgezer"de ise Big Ben'in gece yarısını vurması şairleri ürpertmektedir.

Necip Fazıl'ın hayatının ve şiirlerinin ilk döneminde korku, tedirginlik, ürperti ve melankoli egemen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. O, bu dönemde büyük kentlerin ıssız ve karanlık ortamında yalnızlık içinde varoluş sorunlarıyla boğuşmakta ve ruhsal korkular yaşamaktadır. Bu bağlamda ilk dönem şiirlerinde yaygın olarak görülen otel odaları, karanlık mekânlar, mahzenler, kaldırımlar, yağmur, çan sesleri gibi unsurlar onun bu yalnızlık, bunalım ve korkularının yansımalarıdır (Çetin 2005: 536).

Bu korkular “Çan Sesi”nde “*Sular ürperdi, eşya ürperdi, tunç ürperdi*” mısraı ile ifâde edilmiştir. Osman Türkay ise bu hâli aşağıda alıntılatacağımız sekizinci bentte “*Donar ürpertiyle damarlarımda kan*” şeklinde ortaya koymuştur. Necip Fazıl'ın şiirinde “gölge gölge keşişler ebedî karanlığın mahzenine inerler”ken Big Ben'in vurmasıyla uyanan Osman Türkay cama koşmuş ve “*Camlarda buz tutmuş yabansı cisimler:/ Donuk gözler, isfenksler, mumyalar, hiyeroglifler*” ile karşılaşmıştır. Necip Fazıl'ın şiirlerinde ve *Sabır Taşı, Siyah Pelerinli Adam, Yunus Emre, İbrahim Ethem* piyeslerinde korkuya bağlı olarak görülen veya korkuya sebep olan anlaşılmayan ayak sesleri, periler, cinler, nefis, şeytan, hayaletler, kâbuslar, siyah kediler, cüceler gibi kimi zaman fantastik özellik taşıyan unsurlar (Okay 2014: 54; Şen 2017: 340-341, 347-348, 358-359) “Uyurgezer”de beşinci bentte karşımıza çıkmaktadır. Bu gerçeküstü öğeler de iki şiirin ortak yanlarındandır.

*“Uzun sürmez, değişir görünüşü, horozlar hep beni öter
Uzanır hem nasıl yoğun, nasıl somut ve gergin
Gök çizgisine korlaşmış demirden eller*

*Basmış gibi içimin bir düğmesine, ışıklar yanar,
Aydınlanır iç dünyam. Ve gök gürültüsüne benzeyen uğultularla
Gözümün önünden geçip gider Avrupa*

*Bir el dışarıda kaldırır kapının tokmağını
Açıp camları bakarım: Ha vurdu, ha vuracak!
Donar ürpertiyle damarlarımda kan” (Türkay 2018: 6-7)*

“Uyurgezer”in bu bentlerinde “korlaşmış demirden eller”, “gök gürültüsüne benzeyen uğultular” ve “kapının tokmağının bilinmeyen bir el tarafından kaldırılması”yla korku unsurları varlığını sürdürmektedir. Bunun yanı sıra Big Ben'in vurmasıyla oluşan korku atmosferi şairin aydınlanmasını sağlamıştır: “*Aydınlanır iç dünyam. Ve gök gürültüsüne benzeyen uğultularla/ Gözümün önünden geçip gider Avrupa*”. Osman Türkay böylece ileride yazacağı ve bunun üzerine

daha fazla yoğunlaşacağı *Evrenin Düşünde Gezgin ve Kıyamet Günü Gözlemcileri* kitaplarında olduğu gibi dünyayı ve evreni sorgulama imkânı yakalamıştır. Bu şekilde farklı bir bağlama yönelen "Uyurgezer" şiiri dokuzuncu bentten itibaren "Çan Sesi"yle ortak olan atmosferinden uzaklaşmıştır:

*"Sonra inceden bir sevinç: Bekleyiş ve umutlanış
Düşlerim, gençliğim, uzak dünyalarım benim
Kimdir bu saatte beni çağıran*

*O bir ateş sütunu ve aydınlık ufuktan ufuğa
Evreni dört döner büyür ışığı
Ben boşlukta yürüyen bulut*

*Bir ses: Gördün değil mi kıyıma vuran denizleri
Yerde misin, gökte misin, neredesin? Seslen!
Benim sesim: Arıyorum. Geleceğim zaten sen gelmesen?*

*Tutup bir yol gideriz ağaran tanyerine
Gölgesine bakarım: Birazı gelincik, birazı başak ve tarla
Gölgeme bakarım: Savaş ve Asya" (Türkay 2018: 7-8)*

Bu son bentlerde dünyayı ve evreni sorgulayarak Necip Fazıl'dan içerik bağlamında farklı bir minvale yönelen Osman Türkay "Kimdir bu saatte beni çağırır" mısraıyla ve on birinci bentte gapten gelen sesle konuşmasıyla yine de Necip Fazıl'ın şiir dünyasına yakın bir duruş sergilemiştir.

Sonuç

Osman Türkay, çağdaş Türk şiirini yakından inceleyen ve Türk şairlerinden İngilizceye çeviriler yapan bir şairdir. Kendisiyle yapılan söyleşilerde ondan hiç bahsetmemiş olmasına ve şair hakkındaki incelemelerde okuduğu/etkilendiği bir isim olarak üzerinde durulmamasına rağmen, Türk şiirini bu şekilde yakından tanıyan Türkay'ın Necip Fazıl'ın şiirlerini okumamış olması oldukça zayıf bir ihtimaldir. İlk şiir kitabı *7 Telli'*den itibaren dünyayı ve evreni sorgulayan, uzayı bir tema olarak şiire taşıyan Osman Türkay bu noktada içerik açısından Necip Fazıl'dan farklı bir konumda durmaktadır. Buna rağmen Osman Türkay'ın "Uyurgezer" şiiri Necip Fazıl'ın "Çan Sesi" şiiriyle karşılaştırmalı olarak incelendiğinde iki şiir arasında önemli ortak noktalar olduğu görülmektedir. Vaktin gece olması, bir kilise çanı ve bir saat kulesinin vurmasıyla korku atmosferinin

oluşması, şairlerin yaşadıkları ürperti, gölge şeklindeki keşişler ile donuk gözler, isfenksler, mumyalar gibi fantastik unsurlar iki şiirde de karşımıza çıkmaktadır. Bu benzerlikler ve özellikle “Uyurgezer”deki “*Dan! Dan!. Dan!.. Bir ses böler geceyi, sessizliği*” mısraı Osman Türkay’ın “Çan Sesi”nden etkilenmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Böyle bir etkilenmenin gerçekten olup olmadığıyla ilgili somut bir bilgi olmamakla birlikte iki şairin benzer bir gurbet deneyimi yaşamalarının onlara benzer şiirler yazdırdığı düşüncesini taşımaktayız. Türk-İslâm medeniyetine ait şehirlerde doğup böyle bir atmosferde büyüyen iki şairden Necip Fazıl, Paris’e; Osman Türkay, Londra’ya gitmiş ve burada yabancı bir atmosfer içinde gurbet hissini yaşamışlardır. İki şairin iç dünyalarındaki korku ve bunalımlar Batı medeniyetine ait şehirlerin kasvetli havası ve yalnızlıkla birleşince “Çan Sesi” ve “Uyurgezer” şiirleri ortaya çıkmıştır. Bu açıdan şairleri bu iki şiiri yazmaya iten sebepler ortaktır.

Bu noktada Osman Türkay, Londra’da içinde bulunduğu atmosferle “Çan Sesi” şiiri arasında bir koşutluk hissedip bu şiirden etkilenmişse bile “Uyurgezer”in özellikle dokuzuncu bendinden itibaren şiirini farklı bir yöne taşımış, kendi şiir dünyasının temel unsurlarından olan dünya ve evreni sorgulamaya yönelmiştir. Türkay bu şekilde, bir etkilenme varsa bile, bunu aşarak kendi şiir dünyasına uygun orijinal bir eser meydana getirmeyi başarmıştır.

KAYNAKÇA

- 📖 Akgün, Atif. “Mehmet Akif Ersoy’un Türk Dünyası Şairlerindeki Tesir Alanına Bir Bakış”. *TEKE - Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 6. 4 (2017): 2389-2413.
- 📖 Anar. *Kerem Gibi - Nazım Hikmet’in Hayatı ve Sanatı Üzerine Düşünceler*. (Çev. İmdat Avşar). Ankara: Bengü Yayınları, 2009.
- 📖 Aytaç, Gürsel. *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. Ankara: Gündoğan Yayınları, 1997.
- 📖 Bilgin Topçu, Ümmühan. “Osman Türkay Poetikasında Kozmik İmgeler”. *Türklük Bilimi Araştırmaları* 40 (2016): 237-273.
- 📖 Çetin, Nurullah. “Necip Fazıl Kısakürek ve Şiiri”. *Türk Dili* 642 (2005): 531-542.
- 📖 Fikrətqızı, Elmira. *Osman Türkayın Poetik İrsi*. Bakı: Elm Neşriyat, 2010.
- 📖 Gariper, Cafer. “Necip Fazıl’ın Çan Sesi Şiiri Üzerinde Bir Tahlil Çalışması”. *Türk Dili* 642 (2005): 543-548.

- 📖 Kaplan, Ramazan. "Necip Fazıl'ın Şiirinde 'Varlık'ın Metatizik Dünyası (1922-1939)". *Hece Dergisi Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı*, 97 (2005): 198-209.
- 📖 Kısakürek, Necip Fazıl. *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları, 2014.
- 📖 Memmedova, Elmira. "Osman Türkay'ın Etkilendiği Kaynaklar". *Zeitschrift für die Welt der Türken* 2. 1 (2010): 59-81.
- 📖 Mirzaeisaeidabad, Tahereh. "Karşılaştırmalı Olarak Fikret Demirağ ve Nima Yuşic'in Şiirlerinde Nostalji Kavramının İncelenmesi". *Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları - Üçüncü Uluslararası KIBATEK Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları Sempozyumu Bildirileri. 2. Cilt*, (Yayına Hazırlayanlar: İsmail Bozkurt, Nihal Ağan Solak, Hüseyin Ezilmez). Lefkoşa: Kıbrıs Türk Edebiyatı Araştırma ve Tanıtma Projesi Yayını, 2018. 301-311.
- 📖 Okay, M. Orhan. *Necip Fazıl - Sıcak Yarada Kezzap*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014.
- 📖 Öznur, Şevket ve Özdoğanoglu, Tuncay. *Uzay Çağı Ozanı Osman Türkay*. Lefkoşa: Gökada ve Osman Türkay Vakfı Yayınları, 2003.
- 📖 Şen, Can. "Kıbrıslı Şair Süleyman Uluçamgil'in Şiirlerinde Garip Akımının Etkisi". *Kıbrıslı Şehir Şair Süleyman Uluçamgil*. (Ed. Can Şen). İstanbul: Kesit Yayınları, 2016. 87-107.
- 📖 Şen, Can. *Körlüğü Zedelemek: Necip Fazıl Kısakürek Tiyatrosu Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Gece Kitaplığı, 2017.
- 📖 Türkay, Osman. *Uyurgezer*. Girne: Girne Belediyesi Yayınları, 2018.